

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania syndyka masy upadłości M. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 11
stycznia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się M. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Poznaniu
z dnia 28 lipca 2022 r., sygn. akt III AUa 213/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
wyrokiem z 28 lipca 2022 r., III AUa 213/20, oddalił apelację odwołującej M. S. od
wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z 10 grudnia 2019 r., VIII U 1721/19
oddalającego jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu z 7 czerwca 2019 r. stwierdzającej, że odwołująca jako osoba
prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo
ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie
ubezpieczeniu chorobowemu od 1 lutego 2017 r.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiodła odwołująca. We wniosku
o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazała na jej oczywistą zasadność, z uwagi na
to, że „nie można przyjąć, iż jeśli działalność gospodarcza nie przynosi realnych
zysków oznacza to, że nie jest ona wykonywana zgodnie z przepisami ustawy

prawo przedsiębiorców, w sytuacji gdy o zarobkowym charakterze działalności gospodarczej nie decyduje faktycznie osiąganie zysku, lecz zamiar jego osiągnięcia, a także nie można przyjąć, że skarżąca z samego tytułu pozostawania osobą czasowo niezdolną do pracy z powodów zdrowotnych traci przymiot przedsiębiorcy, osoby prowadzącej działalność gospodarczą”. Dodatkowo skarżąca wskazała na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych: 1/ „Czy w wypadku, gdy przedsiębiorca będący osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą pozostaje fizycznie niezdolny do pracy zobowiązany jest do zawieszenia działalności gospodarczej lub powinien być uznany za osobę nieprowadzącą działalności gospodarczej, czy też osoba taka nawet mimo nie bycia fizycznie zdolną do wykonywania działalności gospodarczej nadal pozostaje osobą prowadzącą działalność gospodarczą w myśl przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych, w tym mając na uwadze definicję działalności gospodarczej podaną w ustawie prawo przedsiębiorców gdy uprzednio niespornym jest, że fizycznie w bezpośrednim okresie przed tą niezdolnością prowadził działalność gospodarczą?”, 2/ „Czy przedsiębiorca będący fizycznie niezdolnym do wykonywania pracy, który zatrudnia jednak pracownika na podstawie umowy o pracę ramach stosunku pracy, który nie został zakwestionowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w związku z przedmiotowym traci przymiot podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, statut przedsiębiorcy, i w związku z tym ów pracownik nie pozostaje w zatrudnieniu, gdyż brak jest podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą czy też w takim wypadku przedmiotowe należy uznać za przesłankę prowadzenie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę nie prowadzącego fizycznie działalności, który w związku z tym uzyskuje status przedsiębiorcy?”, 3/ „Czy jeśli z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej przedsiębiorca nie osiąga realnych zysków jest to równoznaczne z tym, że nie prowadzi on działalności gospodarczej w świetle przepisów ustawy prawo przedsiębiorców skoro przejawia zamiar osiągnięcia zysków i w tym celu zatrudnia pracowników?”, 4/ „Czy jeśli z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej przedsiębiorca nie osiąga realnych zysków jest to równoznaczne z tym, że nie prowadzi on działalności gospodarczej w świetle przepisów ustawy prawo przedsiębiorców skoro przejawia zamiar osiągnięcia zysków i w tym celu zatrudnia pracowników? Czy fakt, że przedsiębiorca pozostaje osobą

czasowo niezdolną do pracy z powodów zdrowotnych wpływa na utratę przez niego przymiotu osoby prowadzącej działalność gospodarczą?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu

rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Powołując się na przesłankę przedsądu, jaką jest jej oczywista zasadność, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką

przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

Wypada zauważyć, że skarżąca łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego.

Ponadto polemiczna skarga kasacyjna zawiera rozmaite kontrowersje faktyczne i prawne, które wszakże nie zostały objęte adekwatnymi wnioskami o przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania, których Sąd Najwyższy nie może domyślać się ani zastępować strony skarżącej w sformułowaniu takich wniosków. Oczywiście naruszenia przepisów prawa powinna być widoczna od razu, bez wnikania w szczegóły sprawy oraz bez potrzeby ponownej analizy istotnych kontrowersji prawnych. Ponadto skarżąca rozminęła się z istotnymi, miarodajnymi i przekonującymi ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, z których wynikało, że skarżąca po zadeklarowaniu najwyższej podstawy wymiaru składek nieprzerwanie od 1 października 2014 r. przebywała na zasiłkach chorobowych, macierzyńskim lub opiekuńczym, przy czym od lutego 2017 r. nie wykazywała żadnych przychodów i wydatków z tytułu prowadzonej działalności.

Konkretnie rzecz ujmując, samo „posiadanie” zarejestrowanej działalności gospodarczej, bez realnego jej prowadzenia, mogło być ocenione za pozór prowadzenia działalności gospodarczej w sposób intencjonalnie zmierzający do obejścia prawa pracy z ewidentnym zamiarem skorzystania z nienależnych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, które nie przysługiwały bez wykazania realnego tytułu podlegania pracowniczym ubezpieczeniom. Dlatego na jurysdykcyjną tolerancję nie zasługują żadne działania skierowane na uzyskanie nienależnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z intencjonalnymi deklaracją i opłaceniem składek z tytułu pozorowanego prowadzenia działalności gospodarczej. Takie zabiegi pozostawały w ewidentnej sprzeczności z podstawami kasacyjnego zaskarżenia, a także z zasadą równego traktowania wszystkich rzeczywiście ubezpieczonych, w tym z zasadą solidaryzmu ubezpieczeń społecznych.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[mc]

[ał]